

Yttrande 2020-02-10

Betänkandet SOU 2019:44 Ett bättre premiepensionssystem

Diarienummer S2019/04594/SF

För att minska den globala uppvärmningen och klara 1,5-gradersmålet krävs en kraftfull omställning mot ett minskat fossilberoende. SPP Fonder har under flera år systematiskt adresserat klimatfrågan från olika perspektiv och successivt minskat CO2-exponeringen i samtliga aktie- och ränteinvesteringar. I december 2019 togs ytterligare ett krafttag när SPP Fonder beslutade att göra alla fonder, med sammanlagda tillgångar om cirka 240 miljarder kronor, fossilfria. SPP Fonder är Sveriges största fondbolag efter storbankerna.

SPP Fonder står bakom Fondbolagens Förenings remissyttrande avseende det aktuella betänkandet. Därutöver har SPP Fonder följande synpunkter gällande hur frågan om hållbarhet behandlas i betänkandet. Gemensamt för samtliga dessa synpunkter är åsikten att hållbarhet bör ges högre prioritet, och att den nya myndigheten bör ha i uppdrag att kontinuerligt höja hållbarhetsnivån i premiepensionssystemet så att fonderna i systemet behåller sin roll som hållbarhetspådrivande för resten av marknaden.

Hållbarhet är en grundpelare för kapitalförvaltning

Avsnitt 10.3 Principen om hållbarhet

SPP Fonder tillstyrker att betänkandet framhåller hållbarhet som en vägledande princip i premiepensionssystemet. SPP Fonder anser dock att hållbarhet bör prioriteras ytterligare, och att den nya myndigheten bör ha i uppdrag att kontinuerligt höja hållbarhetsnivån i premiepensionssystemet så att fonderna i systemet behåller sin roll som hållbarhetspådrivande för resten av marknaden.

Föreliggande betänkande riskerar att, helt oavsiktligt, radera många års kraftfull hållbarhetsutveckling inom fonderna på premiepensionens fondtorg. Eftersom fonder inom premiepensionen drivit hållbarhetsutvecklingen på den svenska privatmarknaden, och även visat vägen för de statliga AP-fondernas hållbarhetsutveckling, riskerar detta att få långtgående negativa konsekvenser för världens mest hållbara fondmarknad.

Hållbar kapitalförvaltning är en förutsättning för att långsiktig ekonomisk utveckling överhuvudtaget ska vara möjlig. Förmågan att kraftfullt adressera klimathotet, undermåliga arbetsvillkor och korruption är avgörande för kapitalmarknadens legitimitet, vilket är särskilt angeläget i en tid präglad av tilltagande protektionism och etablissemangsfientlighet. Vidare utgör klimatförändringarna ett materiellt hot mot ekonomin som, på sikt, har potentialen att omöjliggöra tillväxt.

Ovanstående uppfattning har inte bara stöd i forskningen, utan speglar även opinionen. För dagens pensionssparare är hållbarhet inte en nisch, utan en grundläggande förutsättning. En undersökning riktad mot privatanställda i svenska företag med fler än 50 anställda som Inizio tidigare gjort på uppdrag av SPP visar att 8 av 10 anser att det är mycket eller ganska viktigt att deras tjänstepension investeras hållbart. Det är lika många som anser att det är mycket eller ganska viktigt med fungerande kundtjänst och hemsida.

Även globalt stiger medvetenheten om hållbarhetsutvecklingens fundamentala roll för att kunna bedriva kapitalförvaltning. Insikten om att hållbarhet är en förutsättning för långsiktig kapitalförvaltning bör vara en utgångspunkt i betänkandet och explicit komma till uttryck i de analyser och förslag som framförs.

Hållbarhet kan inte beskrivas som ett binärt tillstånd: en fond är inte "hållbar" eller "inte hållbar", utan kriterierna för en hållbar fond höjs och utvecklas över tid. Myndigheten bör instrueras att höja hållbarhetsambitionerna successivt för de fonder som finns på torget och att säkra att hållbarheten i fondutbudet stärks stegvis över tid. Myndigheten bör därutöver instrueras att löpande utvärdera hållbarhetsnivån, med instruktionen att denna ska vara marknadsledande, och till regeringen rapportera om framskridandet av detta mål.

Värna den starka hållbarhetsutvecklingen inom premiepensionssystemet

Avsnitten 10.3 Principen om hållbarhet och 11.3 Krav på de fonder som ska upphandlas

SPP Fonder tillstyrker betänkandets förslag om att lagstadga att fonderna som upphandlas till fondtorget ska vara hållbara.

SPP Fonder tillstyrker att den nya myndigheten som ansvarar för fondtorget ska ges mandat att reglera verksamheten så att kravet på hållbara fonder möts.

SPP Fonder anser därutöver att:

- det är olyckligt att betänkandet förbiset hur premiepensionssystemet på ett innovativt och avgörande sätt har bidragit till Sveriges världsledande roll inom hållbar kapitalförvaltning.
- de ambitioner som formuleras i betänkandet avseende hållbarhetsutveckling inom premiepensionssystemet bör ställas högre för att svara upp mot pensionsgruppens och regeringens uttalade ambitioner om att höja hållbarheten på fondutbudet och även på finansmarknaderna som helhet.
- den nya myndigheten som ska ansvara för fondtorget bör åläggas att regelbundet utvärdera och återrapportera hållbarhetsnivån på innehaven i fonderna till regeringen. Detta bör ske med den uttalade ambitionen att fondtorget ska vara marknadsledande inom hållbarhet.
- direktiven i betänkandet om hur den nya myndigheten ska utforma avtalsvillkor vid upphandling av fonder till fondtorget som syftar till att kravet på hållbarhet får genomslag (avsnitt 10.3.2 och avsnitt 11.3 och 11.14) är vaga och bör skärpas.
- betänkandets konsekvensanalys av hållbarhetsutvecklingen på den svenska fondmarknaden (avsnitt 18.20) är mycket bristfällig då den helt förbiser den, i internationell jämförelse, enastående hållbarhetsutvecklingen på den svenska fondmarknaden. Bland annat skulle ett upphandlat fondtorg av den modell som föreslås kunna medföra att stora kapitalflöden riskeras att tvångsförflyttas till fonder med lägre hållbarhetskriterier än de fonder som individen ursprungligen valt.

SPP Fonder genomförde i oktober 2019 en sammanställning av globalfonder (*Bilaga 1*) som visar att Sverige idag har världens mest hållbara fondmarknad på området. SPP Fonder har med hjälp av data från fondanalysföretaget Morningstar kartlagt hållbarhetsprofilen på stora (Large Cap) Sverigeregistrerade globalfonder. Kartläggningen visar att de svenska fonderna är mycket avancerade inom hållbarhet och klimat jämfört med index, och det är tydligt att de numera förvaltas med aktivt hållbarhetsfokus. De svenska fonderna presterar bättre än internationella konkurrenter i alla hållbarhetsmått, och avståndet till de internationella aktörerna är betydande. Resultaten visar otvetydigt att det skett en kraftfull utveckling mot hållbarhetsinriktad och klimatanpassad kapitalförvaltning på den svenska fondmarknaden under de senaste åren.

Hållbarhetsutvecklingen på den svenska fondmarknaden hänger samman med premiepensionssystemet. Sparare inom premiepensionen har konsekvent valt mer hållbara fonder och visat marknaden att konsumentefterfrågan finns. Som påpekats tycker svenska privatkonsumenter att hållbarhet är en grundläggande förutsättning inom kapitalförvaltning – i nivå med fungerande kundtjänst och hemsida.

Utvecklingen hittills av fondutbudet inom premiepensionen – med allt lägre avgifter och högre hållbarhetskrav – borde peka i en annan riktning än den som politiken i denna utredning stakat ut. Genom att ställa tuffare krav på kvalitet, hållbarhet och avgifter samtidigt som fondtorget hålls öppet för fonder som når dessa höga krav kan Pensionsarbetsgruppen driva utvecklingen av hela marknaden. Att reducera fondtorget i premiepensionen med en enkel upphandling skulle sannolikt öka klimatavtrycket från svenskt pensionssparande i en tid då marknaden behöver röra sig i motsatt riktning. Hållbarheten och möjligheten att driva marknads hållbarhetsutveckling är således ett starkt argument för en anslutningsmodell som utvecklas över tid.

Sektion 10.3.2 Fondförvaltare som erbjuder fonder på premiepensionens fondtorg ska beakta ESG-faktorer i förvaltningen

Höj hållbarhetsambitionerna successivt

SPP Fonder tillstyrker betänkandets förslag om att ett minimikrav i fondavtal vid upphandling till fondtorget ska vara att den aktuella fondförvaltaren i förvaltningen ska iakttä vad som följer av internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet.

SPP Fonder anser därutöver att myndigheten bör instrueras att höja hållbarhetsambitionerna successivt för de fonder som finns på torget och att säkra att hållbarheten i fondutbudet stärks över tid, inte minskar. Myndigheten bör därutöver instrueras att löpande utvärdera hållbarhetsnivån, med instruktionen att denna ska vara marknadsledande, och till regeringen rapportera om framskridandet av detta mål.

Stärkt hållbarhetsutveckling och skärpta hållbarhetskrav

SPP Fonder tillstyrker betänkandets bedömning att begreppen hållbarhet och hållbar fond inte bör definieras i lag.

Dock anser SPP Fonder att beskrivningen hållbar/inte hållbar inte kan vara binär. Även inom ramen för ett hållbart utbud kan kraven höjas och utvecklas över tid. Att så sker är centralt för att driva utvecklingen på hållbarhetsområdet, och bör också vara ett argument för en anslutningsmodell och emot en upphandlingsmodell. Lagstiftarens ambition bör vara stärkt hållbarhetsutveckling och skärpta hållbarhetskrav över tid.

Följ upp och återrapportera ESG-krav och -metoder

SPP Fonder tillstyrker betänkandets förslag om att den nya myndigheten ska ansvara för att reglera fondtorget och formulera ESG-krav, för att på så sätt möta det lagstadgade målet om att fonderna som upphandlas till fondtorget ska vara hållbara. Därutöver anser SPP Fonder att den nya myndigheten bör åläggas att regelbundet utvärdera och regelbundet återrapportera till regeringen:

- de ESG-krav som formuleras i fondavtalen vid upphandling till fondtorget.
- de metoder som de upphandlade fonderna använder för att beakta ESG-faktorer.

Syftet med detta är att möjliggöra för konsumenterna att välja fonder i linje med sina preferenser på hållbarhetsområdet, samt att stärka fondbolagens förutsättningar att konkurrera genom hållbarhet.

Allmänna synpunkter

Utöver detta anser SPP Fonder att AP7 eller den nya myndighetens förvaltning ska vara jämförbar med det övriga fondutbudet på alla punkter, inklusive och framförallt hållbarhet. Förvaltsalternativet måste därför rankas enligt samma hållbarhetsmetoder som resten av fondutbudet, och detta måste vara enkelt jämförbart för konsumenten. Detta bör regleras i lag.

Premiepensionen har de senaste 20 åren haft en omfattande påverkan på den privatekonomiska utvecklingen och för många är premiepensionsvalet ett av de första egna sparbesluten som tas.

Premiepensionen har bidragit starkt till att vi i Sverige har en förhållandevis hög kunskap om sparande och pension. Genom tydlig konsumentupplysning och genom att tidigt i livet ges möjlighet att göra ett aktivt val kring sin pension lär sig spararna om fonder och sparande. Det i sin tur bidrar till att de också ställer högre krav på leverantörer på allt ifrån pris, kvalitet till hållbarhet.

Ett reviderat och tryggt fondtorg bör därför utformas så att det uppmuntrar till aktivitet och lärande om privatekonomi. Inte förstärker passivitet och okunskap vilket är risken med det betänkande som ligger. Sverige bör ha som ambition att fortsätta vara ett land som är ledande på hållbart sparande med kunniga, medvetna och krävande konsumenter.

SPP Fonder AB

Åsa Wallenberg, VD